

Geen ijspret voor de IJsvogel in 2009

Het vorige IJsvogelartikel was nog een succesverhaal waarin recordaantallen gemeld konden worden (Verhoef 2009).

SOVON meldt dat de landelijke aantallen in 2008 geschat worden op 900 – 1050 territoria. Zoveel IJsvogels zijn er nog nooit in Nederland geweest! Doordat de winters weer teruggekeerd zijn in ons land is hier echter abrupt een einde aan gekomen. De vorstperiode van kerst 2008 tot half januari 2009 bracht voor veel Nederlanders ijspret, maar niet voor onze IJsvogels

Voor de doorgewinterde vogelaar zal het geen nieuws zijn; de IJsvogel heeft een hekel aan ijs. Hij kan dan niet meer bij zijn geliefde voedsel komen en moet dus op zoek naar plekken waar nog wel open water is waar gevestigd kan worden. Tijdens strenge winters sterft dan ook een groot aantal van onze blauwe vissers. Trekgedrag is wel in beperkte mate vastgesteld richting het westen maar onze broedvogels doen hier kennelijk niet aan mee of hebben dan te lijden onder grote sterfteverliezen.

In dit licht vind ik de naam eigenlijk verkeerd gekozen, want wie wil nu naar zijn vijand genoemd worden? De Engelsen hebben het beter begrepen. De Koningsvisser doet zijn naam wel eer aan; als er geen ijs ligt dan vist hij als de beste.

Territoria in 2009

Aan het begin van het broedseizoen was het al duidelijk dat we het recordaantal van 48 territoria voorlopig niet meer zouden halen. In 2009 is de teller blijven steken op 20, een afname van 58%. Ook landelijk zijn de verliezen groot. IJsvogelwerkgroep Gooi en Vechtstreek meldt een afname die procentueel precies zo groot is (van 70 naar 29 paar). Opvallend is ook de afname van

het aantal nestvondsten. In 2008 lukte het ons nog om 29 nesten te vinden, in 2009 waren dit er slechts zeven; vier in de Rijnstrangen en drie in de uiterwaarden.

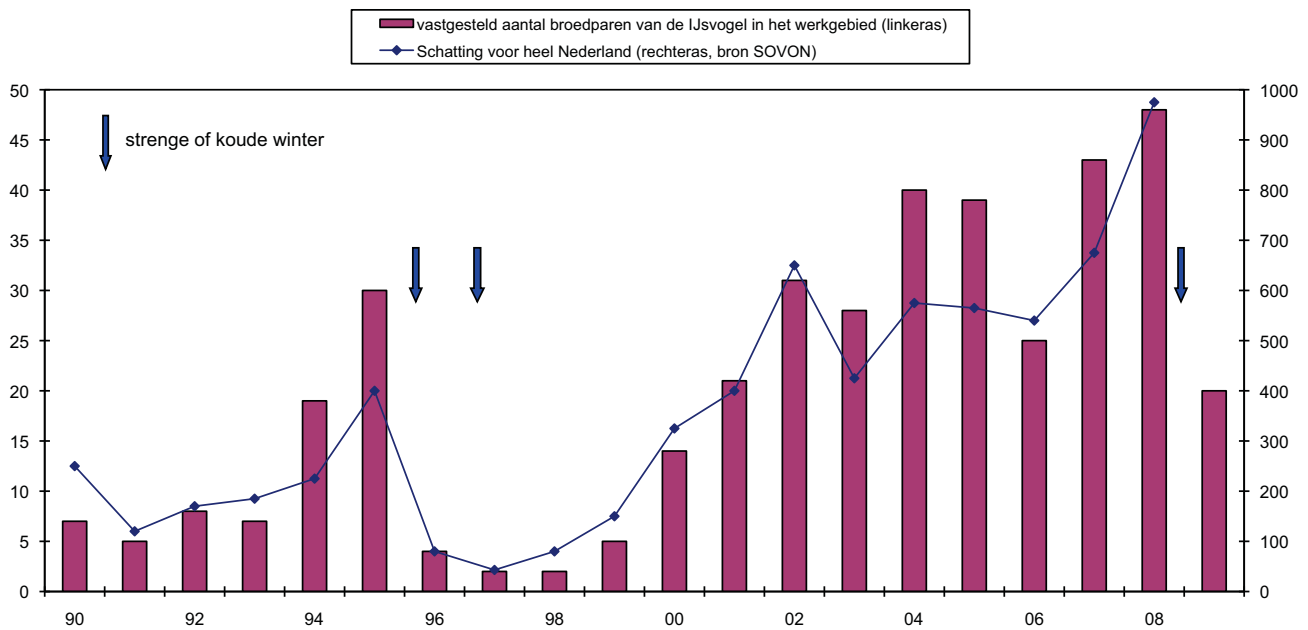
Waar vielen de grootste klappen?

Het aantal territoria is dus het laatste jaar met bijna 60% afgenomen. Er blijken echter grote verschillen te zijn tussen de verschillende deelgebieden. Opvallend genoeg is langs de Veluwe-rand de grootste afname gevonden; van 9 naar 1 territorium (afname bijna 90%). De Veluwe-rand is van oudsher juist een kerngebied, wat goed te



verklaren is door de aanwezige sprengbeken die minder snel, of helemaal niet dichtvriezen. In de Rijnstrangen daarentegen zijn in de vorige eeuw nooit meer dan twee territoria in één jaar gevonden. Vanaf 2000 heeft het aantal broedende IJsvogels hier een opmerkelijke groei doorgemaakt. In onderstaande tabel zijn de aantallen voor de verschillende deelgebieden opgenomen.

De afname in de Rijnstrangen is het laatste jaar minder dan 40%. Het is onduidelijk waarom onze blauwe vissers hier beter hebben kunnen standhouden dan in de uiterwaarden of langs de Veluwe-rand. Als de verbeterde visstand in de



Grafiek 1: Aantal broedparen van de IJsvogel in het werkgebied en in Nederland

rivieren een grotere overlevingskans biedt zou je verwachten dat de afname in de uiterwaarden ook wat lager zou zijn. Waarschijnlijk spelen er nog andere factoren mee.

Ook de huidige winter (2009/10) zal niet bijdragen aan een spoedig herstel van de populatie. We kunnen verwachten dat de aantallen in 2010 op een lager niveau zullen uitkomen dan in 2009. Gelukkig is de soort veerkrachtig en heeft al verschillende keren bewezen dat ze snel weer uit een dal kan komen.

Literatuur

Verhoef, R. 2009 IJsvogels rondom Arnhem – de recordjaren 2007 en 2008. Vlerk 26/2: 60-64.

Roy Verhoef
roy.verhoef@live.nl

	95	02	03	04	05	06	07	08	09
Ten noorden van Dieren	5	5	2	3	2	4	5	5	2
Veluwe-rand	15	11	6	10	13	7	8	9	1
Uiterwaarden	4	5	5	8	6	6	10	15	7
Stad/dorp	2	1	2	2	3	0	5	1	1
Rijnstrangen (excl. uiterwaarden)	2	6	10	13	12	5	12	13	8
Doesburg/Didam	2	3	3	4	3	3	3	5	1
Totaal	30	31	28	40	39	25	43	48	20
Nestvondsten	8	13	13	14	13	9	13	29	7

Tabel 1: Aantal broedparen van de IJsvogel in het hart van Gelderland